

Asia: VN/15849/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntö 30.01.2022 VN/15849/2021

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt Opetushallitukselta lausuntoa esityksestä, jossa ehdotetaan muutettavaksi lakia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta. Lakiin esitetään lisättäväksi säännös valtion erityisavustuksesta varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi asetuksenantovaltuutus. Valtioneuvoston asetuksella ehdotetaan säädettäväksi avustuksen käyttökohteista ja myöntämiskriteereistä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Esityksen tavoitteena on

- vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa.
- vähentää yhteiskunnallisen eriarvoistumiskehityksen vaikutuksia koulutukselliseen tasa-arvoon.
- tukea pitkäjänteisemmin ja ennakoitavammin varhaiskasvatuksen toimipaikkoja ja kouluja, joiden sijaintialueella koulutustaso on heikko ja työttömyysaste sekä vieraskielisen väestön osuus korkea.

- vahvistaa koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseksi ja eriarvoistumisen ja alueellisen segregatiokehityksen ennaltaehkäisemiseksi toteutettavien toimenpiteiden vaikuttavuutta sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla.
- vähentää hakuprosessiin liittyvää työmäärää sekä avustuksen hakijan että myöntäjän osalta, kun avustus voitaisiin myöntää kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Opetushallitus pitää hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamista kannatettavana. Esityksen arvioidut vaikutukset viranomaisiin sekä varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen järjestämiseen ovat myönteisiä: avustuksen jakaminen kahden vuoden välein ja raportoinnin keventäminen mahdollisesti helpottavat varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestäjien työtä sekä luovat ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä laadukkaan toiminnan järjestämiseen. Opetushallitus pitää tärkeänä lapsen sivistyksellisten oikeuksien toteutumiseen sekä varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostamiseen että kouluun sitoutumisen edistämiseen tähtääviä toimia, joilla tuetaan heikoimmassa asemassa olevien oppilaiden asemaa (esimerkiksi eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluvat lapset ja nuoret).

Opetushallitus pitää hyvänä, että valtionavustuksen vakiinnuttaminen mahdollistaa myös tutkimuspohjaisen, hyvien käytänteiden ja toimintamallien seurannan, mikä lisää ymmärrystä koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseksi tehtyjen toimien vaikuttavuudesta kansallisesti.

Aiemmassa lausunnossaan opetus- ja kulttuuriministeriölle (OPH-2597-2021) Opetushallitus on todennut, että lasten ja nuorten hyvinvointi voisi olla yksi valtionavustuksen myöntökriteereistä. Kyseisen kriteerin indikaattorina voitaisiin käyttää esimerkiksi Kouluterveyskyselyn tuloksia. Hyvinvointi vaikuttaa oppimistuloksiin, ja koronapandemian seurauksena sen merkitys korostuu entistä enemmän. Korona-aika on muun muassa lisännyt lasten ja nuorten yksinäisyyden kokemuksia ja heikentänyt hyvinvointia. Sen vuoksi tämä asia on edelleen ajankohtainen.

Kelhä Minna

Opetushallitus

Rissanen Marjo
Opetushallitus